

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

== A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” HIVATALOS KÖZLÖNYE ==

Megjelen hatenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyesületi tagok és községi előljárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FÜMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér, vastagabb betűvel 3 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K. A nyílt-tér és hirdetések előre fizetendők.

M. kir. postatakarékpénztári cseque-számla 10,489. szám.

Az anarchia útján.

Minden istenteremtette lélek, minden a földön született emberi lény a szabadságra született és kell, hogy a szabadságra neveltesse. E szabadságnak azonban az emberiség által alkotott társadalmi és erkölcsi törvények keretében kell és lehet csak mozognia, ha a fennálló jogrendet felforgatni és alapjaiban megingatni nem akarja; ha a fennálló jogrend helyett, a teljes anarkia terére lépni nem akar.

Nincs meg tehát és nem is lehet meg egy törpe kisebbségnek az a kiváltságos joga és önmagának vindikált hatásköre, hogy a mit az emberiség milliói magára nézve kötelezőnek, — tehát üdvösnek tart, — a terror minden meg nem engedett fegyverével, botrányt-botrányra halmozva, Istent, hitet, hazát megtagadva, magának kieroszakoljon és olyan tanokat hirdessen, olyan intézményeket létesítsen, melyek ezt a sokat hányatott magyar nemzetet alapjaiban megingassák, a nemzetköziségbe olvaszták és ezáltal eredetiségétől, nemzetiségétől, sőt még a nyelvtől is megfosztva, azon nemzetek sorsára juttassák, melyeknek volt nagyságáról ma már csak a történelem holt betűi emlékeznek meg; melyeknek elpusztult nyelvét ma már csak az iskolákban tanítják kegyeletből...

Mindennek a mi e világon és ezenkívül él, minden a mit gyarló elménkkel a tudomány birodalmában eddig meghódítottunk, bizonyos határok között mozog, mely határokat a mai napig, előhaladott tudásunk ellenére sem voltunk képesek meghaladni, vagy túllépni, mert a hol a tudás végződik ott kezdődik az istenség fogalma.

Meg van tehát a határa a szabadságnak is; és a ki oly vakmerő, hogy a törvény, a jog és az erkölcs által emelt határokat semminek tekint, azokat lerombolni, elpusztítani minden fegyverrel törekszik, az nem érdemi sem az államtól, sem a társadalomtól, hogy körében megtűrje, hogy garázdálkodásait, embertársai ellen irányuló féktelen szenvedélyét megtorlatlanul hagyja, hogy ártalmatlanná ne tegye, mert különben az ilyen határt nem ismerő, jogot és törvényt gunyoló, erőszakos sza-

badságból csakhamar kialakulhat a nemzetbontó, nemzetölő anarchia...

Erre a fővárosban legközelebb lefolyt szégyenletes események súlyos bizonyítékul szolgálhatnak, a hol a szenvedélyében és állatiasságában feltűzött tömeg, minden elfogadható ok és alap nélkül nekirontott a vallásos buzgóságban, ájtatosan felvonuló lakosságnak; Istent, hitet, vallást megcsufolt; a Szentséget és az ige hirdetést piszkos nyelvnek mérges folyadékával lepök-döste...

Nem tartozunk a fanatikusok közé; nem teszünk különbséget vallás és vallás, ember és ember között; tiszteljük mindenki egyéni meggyőződését, hitét és vallássosságát és éppen azért az egész józanul gondolkozó társadalom nevében tiltakoznunk kell az ilyen vandalizmus ellen, mely az emberi szabadságot, az Istenségtől öröklött legdrágább kincset még az utca sarában is ily durva embertelen módon megcsufolja és kigunyolja...

És kik teszik mindezt? A kik mosdatlan ajakkal, lelki meghibbanással oly fennen hirdetik a szabadságot, míg azt valójában durva sarkukkal a földre tiporják.

És ennek elérésére minden eszköz szent előttük; revolverekkel, ólmos botokkal, szitkokkal, köpködéssel akarják kivívni jogtalan jogukat és még attól sem riadnak vissza, ha az ártatlanok gözölgő vére pirosra festi az utca kövezetét...

A szabadságot hirdetik, azt írják zászlójukra azok, a kik a mások szabadságát becsülni nem tudják; testvériséget hirdetnek, kik nem áttalanák testvéreiket legyilkolni; egyenlőséget prédikálnak, a kik fellázadnak minden ellen, a mi eddig szent és sérthetetlen volt az emberiség életében: az Istenség és a Haza ellen!...

Tudjuk és tudja, érzi velünk együtt minden gondolkozó, hogy az egész művelt világot áthatotta már a szociális eszmék áramlata, melynek jogosultságát ma már letagadni meddő törekvés volna; de a szocializmusnak, — egyesülésnek, — mint már a neve is igazolja, az általános emberszeretet szent forrásából kell táplálkoznia, nem pedig osztálygyűlöletből, egymás iránti agyarkodásból; a valódi szocializmusnak le kell ugyan döntene

nie az emberek között emelkedő válaszfalat, de nem az erőszak, hanem a szeretet fegyverével: a nemes szocializmusnak nem rombolni, hanem alkotni kell; már pedig a nemzetköziség bő és cifra rongya alá rejtőző, végtelenségig fanatizált tömeg nem alkotó, hanem romboló munkát végez; szembe állítja testvért a testvérral, barátot a baráttal és keresztül gázol mindenben. a mi vérengző útjában akadályul szolgál...

Nagyhangon a Megváltóra is szeretnek hivatkozni, mint az emberiség legelső, legnagyobb szocialistájára; ám a Megváltó az emberszeretet kristályforrásából merítette tanait és eszméit és most a hamis prófétái megköpöcsik az Ő szent emlékét: a keresztet...

Ha az Ő isteni tanítását követnék, ha az általa hirdetett örök forrásból merítenék tanait, hirdetnék igéiket, az egész művelt magyar társadalmat, a józan és erkölcsös magyar munkásságot is maguk mellett találnák.

Eddig elkövetett kirohanásait most még egy újabb merénnyel készülnek betetőzni, melyet egyenesen azon nemzet ellen terveznek, mely hazát és kenyeret adott a hazátlanoknak; szeptember 27-én Bécsbe mennek a szociáldemokrata párt kiküldöttei, a hol a bécsi birodalmi gyűlésen készülnek Magyarországot piszkos, alaptalan vádakkal és rágalomokkal illetni és ugyanabban az időben több magyarországi városban és Marosvásárhelyen a darabontok segítségével hasonló magyargyalázó gyűléseket rendezni.

Elhiszük, mert tudjuk, hogy az idegenből ideszakadt hazátlan izgatók, kenyerünkre áhítozva, hirdetik a nemzetköziség és hazátlanság tanát. De nálunk a haza egy szent fogalom, melynek szeretetét, imádatát az édes anyatejjel szívjuk magunkba és a ki nálunk hazáját nem szereti, az édes szülőanyját tagadja meg, a kit szeretni, becsülni nem érdem, hanem fiui szent kötelesség... a kit megtagadni, a legocsmányabb bűn a világon...

Nem képzelhetjük el, hogy a nemzetközies legújabb budapesti terrorismusától ne undorodna meg az egész józan, magyar társadalom; nem hihetjük, hogy a mi becsületes, magyar munkássztyánk közösséget vállal-

jon az istentagadókkal és hazátlanokkal...

Ám ez a legújabb eset, — még ha példa nélkül állana is, — elégséges arra, hogy vezető államfőink a legerélyesebben feketézzék a terrornak; hogy a szabadság és testvériség hazájában, az ország és nemzet békéjét fel ne váltsa, a küszöbön álló teljes anarchia...

Dereki Antal.

A magyarság jövője Erdélyben.

Irta s az 1908. augusztus 24-én tartott székely kongresszuson előadta: Dr. Király Péter.

II.

A cél sok esetben nem szentesíti az eszközöket, sőt a tisztátalan eszközök legtöbb esetben még a nemesebb cél erkölcsi méltóságát is kompromittálják.

Egynémely oláh történetíró minden komoly utógondolat és lelkiismeretfurdalás nélkül azt a történelmileg hamis állítást hangoztatja, hogy az itt Erdélyben lakó román nép a Krisztus utáni első századok folyamán ugyanezen helyen elrómaisodott dáknépek egyenes leszármazott utóda. Ez az oláh nép történetére és származására vonatkozó állítás azonban beigazolást nemcsak, hogy soha nem nyert, de nem is nyerhetett, sőt ahhoz a jövőben sem lehet kihatása semmi komolyabb tudományos buvárkodásnak.

Erdélyből az ide telepedett rómaiakkal együtt Krisztus után a 278-ik évben, vagyis az itteni római uralom megbukása után élet, vagyon és jog biztonságot teljesen nélkülözve kimenekültek, kiköltöztek; az akkor itt lakók közül nem volt itt megmaradása senkinek, sem rómainak, sem elrómaisodott dáknak. A népvándorlás legkegyetlenebb és legborzalmasabb rémeit képviselő góthok és gepidák, mint megannyi pusztító lavina száguldottak végig Erdélynek minden talpalatnyi terét, verbetiporva és kiirtva minden elképzelhető kultúr népet. Az itt talált kultúr alkotások és intézmények is ugyanilyen sorsra jutottak. A dolog természete szerint az ilyen barbár pusztítás és emberirtás a legvégzetesebben azok életét és vagyonát sújtja, akik mint művelt, vagyonos és kultúr nép szabadságukat, intézményeiket s erkölcsi méltóságukat kezükben fegyverrel életrehalálra védelmezik. Az élethalál harc mindég ott és azok részéről a legelhatározóbb, ahol nemcsak az élet van veszélyben, hanem azonkívül sok más értékes földi javak is kockán forognak. Mi lehetett az itt talált elrómaisodott intelligens dáknak

népnek a sorsa? E kérdésre csak avval az egy szóval felelhetünk, hogy: halál!

Az ó korban a rómaiak közvetlen hatása alatt élő bármely nép is, mielőtt elrómaisodott volna, előbb ki-mivelődött, átvette a római műveltséget. Meg kellett előbb tanulnia a rómaiak nyelvét, a latin nyelven való írni, olvasni tudás mesterségét, el kellett sajátítania a rómaiak életmódját, gondolkodásmódját, szokását s csak ezek után lehetett szó arról, hogy elrómaisodjék. Ha a dák nép itt Erdélyben elrómaisodott, akkor ki is művelődött és így lenni kellett irodalmának, irodalmi termékeinek, értenie kellett a képzőművészetekhez: zene, szobrászat, festészet, költészet, a fejlettebb iparhoz, kereskedelemhez stb. És ezt a műveltséget ő tőlük örökölni kellett volna az ő utódaiknak. Vajjon az itt elmondottakat figyelembe véve tekinthető-e az erdélyi oláhok az elrómaisodott dákok egyenes leszármazottjának? Én azt hiszem, hogy ezt komolyan ők maguk sem hiszik. Nincs arról egyetlen komoly és meggyőző történelmi emlék, hogy a Krisztus utáni 3-ik század után a magyarok itteni megjelenéséig, vagyis a IX-ik század végéig itt Erdélyben historiallag számottevő kulturnép lakott volna. Hazátlan, harcias vad népek tovaszáguldó élethalál harcának vérmezeje volt ebben az időben Erdély. Az oláh népnek, mint az elrómaisodott dákok egyenes leszármazottjának s így a művelt római nép nagyra hivatott utódának itt Erdélyben kétségtelenül intelligens magas műveltségű és vitéz népnek kellett volna lenni. Már pedig az oláh, mióta Erdélyben az ő létezése felől a lelkiismeretes emberi józan értelem pozitív tudással bír: nemcsak hogy művelt és felvilágosult nép soha nem volt, hanem éppen ellenkezőleg minden valaha itt élt népek és nemzetek között ez a nép volt minden időben a legműveltebb, legtudatlanabb és legelmárgottabb. Ma is ilyen, sőt a szellemi felvilágosultságnak és kimívelődésnek megátalkodott lekicsinyelői és kigunyolói ők ma is, tiltakozván az ellen, hogy őket, mint a magyar állampolgárokat a rájuk nézve életszükségletet képező törvényhozás, bíraskodás és közigazgatás hivatalos nyelvén írni, olvasni, beszélni megtanítsa az uralkodó magyar nemzet. Ők ma is többre becsülik a babonát és a fatalismust, mint a tudományt, műveltséget és felvilágosodást.

Azt állítják a dákoromán historikusok, hogy az ő népük — az oláh — Traján császár uralma óta (tenát több mint 1800 esztendő óta) állandóan Erdélyben lakik. E szerint legalább is 1800 esztendő állott rendelkezésére itt Erdélyben az oláh népnek arra, hogy nagynevű őseihez, a rómaiakhoz magát méltóvá tegye: jogtisztelő, humánus, művelt néppé fejlessze és nemesítse magát.

A történelem fenyves tanubizonyságot tesz arról, hogy az igazi művelt népet hosszú ideig tartó szolgásgára kényszeríteni, halottává leigázni s felette durva erőszakkal uralkodni szellem erkölcsi lehetetlenség. A rómaiak legyőzték a görögöket, fegyverrel, nyers erőhatalommal, ennek dacára mégis a görögök szellemi

főlnye s magas műveltsége hódította meg a hatalmas és büszke római nemzetet. Később a germánok és góthok erőhatalommal megtörték Róma uralmát, véres csatákban legyőzték a híres római légiókat fegyverrel, nem sok idő múlva mégis a rómaiak lettek a győztesek győzők felett és diadalmaskodók az ő hatalmas uraik felett, szellemi főlénnyel, magas műveltségükkel, mely egész Európa műveltségének még ma is a legtisztelteméltóbb talapzatát képezi.

Pedig ahhoz, hogy ilyen magas műveltségre és hódítani képes szellemi tökélyre szert tegyen, sem a görög, sem a római nemzetnek nem volt szüksége 1800 esztendőre. Mit csináltak, mivel foglalták el hát magukat itt Erdélyben az oláhok, 1800 esztendőn át, hogy még csak a legprimitívabb műveltségre és szellemi felvilágosultságra sem tudtak szert tenni? Mert ha igaz lenne az, hogy ők a Krisztus után a 3-ik század óta lakják Erdélyt, s mi pedig magyarok, akik a 9-ik század végén igáztuk le őket, csak holmi jövevények vagyunk: akkor nekik, mint századok óta itt élő kulturnépnek meg kellett volna hódítani műveltségükkel a magyart, hiszen ehhez is több mint ezer esztendő állott rendelkezésükre! Miért nem cselekedték hát ezt velünk? Miért nekünk barbár magyaroknak kell ma ő róluk erőszakkal lemosni és letisztítani a műveltség, tudatlanság és erkölcsi alacsonyosság sötét szennyét? Hiszen ha a magyarok Erdélyben megjelenésük idején a IX-ik század végén kulturnépet hódítottak volna itt meg, sorsukat a hódító magyarok sem kerülheték volna ki, az erdélyi műveltség ereje és ellenállhatatlan erkölcsi hatalma nemesítette volna kultúr néppé a barbár magyart. Nem lett volna soha semmi szükség arra, hogy őseink Nyugat-Európától kérjenek alapvető tudományt és műveltséget, az itt Erdélyben élő római műveltségű dákorománok szükségte-lenné tették volna azt. És ez úgy ránc magyarokra, mint az erdélyi oláhokra nézve megbecsülhetetlenül előnyös és üdvös lett volna. E tényekkel az oláhok halhatatlan emlékükké tették volna magukat. Hogy ez nem történt meg, az bizonyára nem mi rajtunk magyarokon mult. Mindezek szintén kétségtelen bizonyítékai annak, hogy a magyarok idejövetelekor a 9-ik század végén nem volt itt Erdélyben egyetlen oláh sem, még kevésbbé ugynevezett dákoromán. E tekintetben tehát nem a dákoromán tudakos nagyszáju demagógoknak, hanem Roesler Róbert, Hunfaiv Pál és az ő nyomdokaikon haladó többi komoly és lelkiismeretes történettudósunk van igazuk. Nem a magyar nemzet itt Erdélyben a jövevény, hanem egyedül és csakis az oláh, amely II-ik Endre magyar király idejében a 13-ik század első felében szerencsétlenül bennünket a Balkán félszigetről ide özőnlésével, idetolakodásával, ide belopózásával, különösen a töröknek Európában megjelenése óta menekültek ide a Balkán területéről nagy számmal magyar oltalom alá személy és életbiztonságot keresve az oláhok.

(Folyt. köv.)

Gazdakörök rovála.

A szarvasmarhák fertőző hüvelyhurutja.

(A meddőségről.)

A meddőség, melynek következménye az állatok tejelésének csökkenése és annak megszűnése folytán óriási anyagi veszteséggel sújtják gazdáinkat, míg másrésről a borju nevelés hiánya nem lehet közönyös a gazdaközönségre, hanem országos érdeket képez, amennyiben nemcsak anyagilag súlyos veszteség, de állattenyésztési szempontból elsőrangú kérdéssé vált. A betegség egész Európában el van terjedve és egyes államokban a meddőség folytán óriási anyagi veszteséget okoz, miért is már korábban kezdtek vele foglalkozni, de számbavehető eredményt annak gyógykezelése vagy megszüntetése körül elérni nem tudtak.

Ugy látszik azonban, hogy hazánkban, különösen az erdélyi részekben sokkal nagyobb mérvben el van terjedve s dacára az egyes helyeken ellene vívott harcoknak, eredményt felmutatni eddig vajmi kevésbé sikerült.

Ezen sikertelen működést lett légyen a beteg állat a leggondosabb ápolásnak, vagy gyógykezelési eljárásnak alávetve, — egyetlen okban találok, — vagyis mindaddig, míg az országban egyöntetű eljárás keresztülvihető nem lesz, a fertőző hüvelyhurut betegségét, vagyis a meddőséget nemcsak hogy kiszorítani vagy csökkenteni nem tudjuk, részben a folytonos kereskedelemmel, továbbá a tenyészállatoknak az ország egyik részéből a másikba történő szállítása folytán, hanem hovatova oda jutunk, hogy nem csak hogy mi nem leszünk képesek export anyaggal szolgálni, de rá fogunk szorulni a külföldi borju állományának drága pénzen való importálására.

A nyugoti fajta tekintetében ez még nem volna oly nagy veszedelem, ha egyes tenyészeteket, azoknak kiváltságos tulajdonságait a már meglévő hazai tarka marha tenyészetünkbe beolvasztanánk; de honnan vegyünk magyar eredetű primogenius marhát? hol kapunk mi a mi magyar erdélyi fajta marhánknál jobbat, hogy a hiányokat pótolhassuk?

Mert tulajdonképpen itt a veszedelem! A nyugoti fajta marhák importálásánál fogva, melyek kétségtelenül egyes helyeken sokkal jobban diszlenek, jobban tejelnek és húsra is jobban értékesítenek a magyar erdélyi marhánál, s ha csak ezt kívánánk a szarvasmarhák tenyésztésénél, mi sem volna jobb, minthogy széles ez országban csak a tarka marha honosítását mozdítanánk elő, különösen a piros tarka hegyi fajtákat, melyek a hazai klíma alatt bebizonyítottan is legjobban diszlenek. Van azonban még egy nagyon fontos kívánni való szarvasmarháinktól, t. i., hogy az legyen igázható s mindazonáltal legyen kis igényű s könnyen telelhető. Mert elmondhatjuk, hogy az igázható képességben, az erő kifejtésben és kitartásban a világ egyetlen szarvasmarha faja sem állja ki a versenyt ez ősi állattal.

Mert ne higgye ám a gazdaközönség, hogy csak a nyugati fajta szarvasmarhák között találjuk a legnagyobb meddőségi arányt, sőt elmondhatom

hogy nálunk a fehér marha sokkal súlyosabban be van fertőzve s így ennél a meddőség sokkal nagyobb arányokban észlelhető.

A betegség megszüntetésére sok mindenféle gyógykezeléssel megpróbálkoztak, úgy, hogy a gazdaközönség mellett az állatorvosi kar az, mely a harcban előljár, mindent kipróbál, hogy ezt a veszedelemet munkájával és tudásával elhárítsa.

Vármegyénkben is nagyszabású kísérletek folynak a székelyföldi miniszteri kirendeltség udvarhelymegyei megbízottjának támogatása mellett, hogy ezen nemzetgazdasági szempontból felette káros veszedelemet megszüntessük és csökkenthessük.

Hogy mit látunk célravezetőnek, azt a kísérletek befejezése és eredménye fogja megmondani, miről rövid idő múlva a nyilvánosság előtt fogok beszámolni.

Dénes Samu,
m. kir. állatorvos.

KÜLÖNFÉLEK.

Előfizetési felhívás.

Eljutottunk ez év utolsó negyedéhez melyre ezuttal új előfizetést nyitunk lapunkra. Minden olvasónak tárgylagos ítéletére bizzuk annak eldöntését: megfeleltünk-e a közönség várakozásának? megfeleltünk-e mindenben higgadtan, elfogulatlanul, becsületesen hirlapírói kötelességünknek? Megtartottuk, ápoltuk-e azt az eszmét, melyet lapunk homlokzatán hirdettünk? Megvédtük-e mindegy és minden kínálkozó alkalmal a székelység, megyénk és városunk érdekeit?

Nem kérkedünk, nem büszkélkedünk; minden hangzatos, üres frázisnál értékesebb az az elvitázható tény, hogy a legközelebb lezajlott és városunk társadalmi életére oly jótékony hatást gyakorolt Székely Szövetség nagygyűlése is elsősorban a mi kezdeményezésünk, buzdításunk, kitartó lelkesedésünk, munkálkodásunk és lankadatlan szorgalmunk eredménye volt.

Ebben az irányban tartjuk kötelességünknek a jövőben is haladni. Kerülni minden személyeskedést, — mellőzni minden egyéni érdeket, és tárgylagosan, elfogulatlanul, eszményileg szolgálni a közjót, irányítani a közvéleményt — ez lesz a jövőben is szent feladatunk.

E becsületes, tisztességes cél elérésére kérjük megyénk és városunk közönségének és polgárságának határozott, hazafias támogatását, hogy arra támaszkodva hivatásunknak még inkább megfelelhessünk.

Az előfizetési árak a lap homlokzatán olvashatók. Előfizetéseket minden naptól kezdődőleg elfogad

A „Székely-Udvarhely” kiadóhivatala. (Kossuth-utca 31.)

— Rp. Keserű labdacok a Bömbölda részére.

Sign: Hetenként egy adag

Üvölt, zokog az őszi szél,
Hirdeti, hogy közel a tél,
Az utcán köpenyben járunk,
Fogunk vacog s szörnyen fázunk.

*

A kinek nincs tűzifája,
Jó lesz hogyha gondol rája,
Később nehezebben esik,
Hogyha már a hó leesik.

Mi nem fázunk, nem didergünk
A nagy hidegtől sem félünk,
Mert minékünk kutyabajunk,
Mikor jó nagyokat iszunk.

A koresmáros csak hallgatja,
Jó fűtő lesz ez ő bora;
A ki abból jókat iszik
Azt temetőbe nem viszik,
S a hasznót mind hozzá viszik.

Dr Veritas.

Daranyi miniszter köszönete.

Daranyi Ignác földmívelésügyi miniszter, a vármegye alispánjához a következő sorokat intézte: Nagyságos alispán ur! Öszinte köszönettel vettem Udvarhely vármegye törvényhatósági bizottságának múlt hó 17-én megtartott közgyűléséből küldött szíves üdvözlét miniszterségem tíz éves évfordulója alkalmából. Fogadja Nagyságod a vármegye hazafias közönsége részére is ismételt meleg köszönetemet és kérem méltóztassanak meggyőződve lenni, hogy mindenkor kiváló örömmel fog szolgálni, ha a Székelyföld érdekeit előmozdítani és a derék székely népet gazdasági életének előbbrevitelében támogatni ez uttaltal is alkalmam leendő. Budapest 1908. évi szeptember 10-én. Hazafias üdvözléssel Daranyi s. k.

A képviselőház megnyitása.

Hosszu szünet után a képviselőház kedden, szeptember 22-én déli 12 órakor tartja meg első ülését, mely azonban csak formális lesz, a menyinyiben egyetlen tárgya a következő gyűlés napirendjének megállapítása lesz; politikai körökben erősen tartja magát a hír, hogy a választói reform, a melyet gróf Andrássy Gyula belügyminiszter legközelebb fog a Ház elé terjeszteni, csak a jövő év őszén kerül érdemleges tárgyalásra, mert az új kerületek beosztása és az előkészületek hosszabb időt igényelnek.

— **Udvarhely város képviselőtestülete** szerdán délután 3 órakor tartotta rendkívüli gyűlését dr. Soó Domokos, városi tanácsos, helyettes polgármester elnöke mellett, a képviselőtestületi tagok nem nagy érdeklődésével. A tanács előterjesztésére a város 50 korona tagsági díjjal belépett a rendezett tanácsú városok polgármesterei egyesületének kötelékébe. A fazekasoknak átengedendő hely, illetve telek ügyében tekintettel arra, hogy a képviselők határozatképes számban nem jelentek meg, véglegesen nem döntöttek, hanem újabb 30 napi határidőt tűztek ki. Az ipar és kereskedelmi iskola költségvetését az 1908—909. évre elfogadták. Egyéb tárgy hiányában elnök az ülést berekesztette.

— **A függetlenségi és 48-as párt** e hó 22-én, kedden délután 5 órakor, a most már teljesen felgyógyult Kossuth Ferenc elnökletével, a pártkör budapesti helyiségében pártterkezetet fog tartani.

— **Községi gyűlés.** Az erdélyi katolikus státus közgyűlését Majláth Gusztáv gróf erdélyi püspök ez év november 15-ére hívta össze.

— **Emléket az agyagfalvi réten!** Az agyagfalvi réten felállítandó székely emlék alap javára adakoztak Klein Géza budapesti nagykereskedő ur 100 koronát, gyergyószentmiklósi országgyűlési képviselő Sümegi Vilmos ur 30 koronát, összesen 130 koronát; ehhez hozzá-

adva az udvarhelymegyei takarékpénztárban elhelyezett tőke fél évi kamata százszázhatvan kilenc korona 77 fillért, az idáig begyűlt készpénz 7350 korona 26 fillért tesz, fogadják a nemes szívű adakozók ezúton is hazafias adományukért a végrehajtó bizottság hálás köszönetét.

Az elemi iskola megnyitása.

A helybeli állami elemi fiú iskola e hó 21-én hétfőn nyílik meg az eddigi községi fiúiskola helyiségeiben, — míg az eddigi református leányiskola helyiségében elhelyezendő áll. leányiskola csak később, az átalakítási építkezések befejeztével valószínűleg e hó 28-án fog megnyílni. Beiratkozott idáig az I-ső osztályba 48 fiú, 30 leány, a II. osztályba 43 fiú, 24 leány, a III-ik osztályba 53 fiú, 31 leány, a IV-ik osztályba 35 fiú, 18 leány, a V-ik osztályba 31 fiú, 8 leány, a VI-ik osztályba 3 fiú és 1 leány összesen 325 növendék.

Erdélyrészi vásárok.

Vasárnap szeptember 20-án Brulya, Csernát-falu, Egerbát, Oláhlapos; 21-én Alsórákos, Bánffyhungad, Bethlenszentmiklós. Dobra, Erzsébetváros, Görcsön, Lekence, Pojana, Székelyhódos, Zernest; 24-én Medgyes; 25-én Alsóvenice, Szilágysomlyó; 26-án Bereck, Hidalmás, Zám; 27-én Magyarlapos, Monor, Nagymás; 28-án Abrudbánya, Retteg; 29-én Brad, Csikszarada, Etéd; 30-án Bonyha, Feketealom, Gyulafehérvár, Marosoroszfalva.

Halálozás.

Sepsiszentiványi Deák Géza m. kir. főerdész a zólyomi erdészeti hivatalnál, e hó 14-én este 7 órakor életének 44-ik, boldog házasságának 20-ik évében hosszas szenvedés után elhunyt. Hült tetemeit Budapesten e hó 16-án helyezték örök nyugalomba.

Ifj. Szabó Ferenc, életének 22-ik évében e hó 18-án reggel 5 órakor hosszas szenvedés után jobblétre szenderült: hült tetemeit ma vasárnap délután 3 órakor helyezik örök nyugalomra.

Lelkészfogadás.

Az erdélyi róm. kath. püspök és Csikápolca közeeg bizalmából az udvarhelyi kath. hívók kedvelt segédlelkésze Márkos Endre folyó hó 13-án tartotta meg bevonulását újszék helyére. A lelkes fiatal papot a község népe nagy szeretettel fogadta és kísérté egész székértáborral Csikszaradán át Taplocára, ahol az Ur házában pax vobissal üdvözölte új hivatását. Nagy sikert és sok szerencsét kívánva üdvözljük és veszünk búcsút a mi kedves jó papunktól.

— **Igazgatói megbízás.** Mint értesültünk a közoktatási miniszter Gyerkes Mihályt a helybeli állami elemi iskolához az igazgató állásra nevezte ki.

— **Idézés.** Alulírott hegybíróság a következmények terhe alatt megidézi cimedet és becses családját székelyudvarhelyi 1908. évi szeptember hó 20-ikán (vasárnap) A «Budapest-szálloda» színháztermében tartandó táncal egybekötött szüreti mulatság című murira melyet a „Székelyudvarhelyi Polgári Önképző és segélyező Egylet” rendez. Miután az filokszerának elköröztölt Istentől elrugaskodott csodaállat ez idén is minden boros poharat hajtogató embőrnagy öröme, kevés kárt tett a szőlőkben, ezen szüret újra olyan

dáridóval lősz megtartva, hogy a ki meg nem jelenik, csak önmagának tesz kárt. Tekintve a nagy mennyiségű szőlőt, minden megjelenőnek kötelességévé tétetik a lopás, de persze a kit megcsipnek, az 20 magyar értékű hazafias fillért fizet az község pénztárába; a szüretelés helyére díszesen vonul fel a népség az »Önképzőkör« nagyterméből zeneszóval és ménkünyag ágyuzások közepette délután 6 órakor, a tolvajokat a jegyző urak fogják megbüntetni; az rőndre, mert rőndnek muszáj lönni gyönyörtüségű csőszfiúk s még gyönyörtüségesebb csőszleányok fognak felögyelegni, de azért lészön nagyszerű háboru konfetti puskával meg szörpentin bombával, s hogy mindenkinek a maga párját ebbe az óriási muriba meglehesse, lészön szecsesziós amerikai házasságkötés, mög elvállás, a melyik leányzó leg többször férő megysz kap egy gyémántos füllőfüggőt, a melyik házasság leg többször elvállik az egy üveg pezsgőt; meg lészön amerikai árverés is egy olyan szőlőgőrdőre, a mit két ember egy rudon fog szálítani, ezután lészön szerencsehalászat, mög nemzetközi világ-posta, mely alkalommal jutalmat kap az, a ki a legtöbb levelező bilétát kapja, meg az is, aki eladja. Ez az egész mindegyik betegséget elűző, nyavalyát gyógyító muri személyenként egy koronáért lesz meglátható, a karzatra pedig 40 fillérért lehet bilétát váltani, megjegyeztetik, hogy a ki karzatra váltott bilétát, az alól a nagy táncolásba nem ficamodhassa ki a lábát. Azért igen rosszszul teszi, a ki otthon marad, mondhatnók úgy is, hogy olcsóbb lenne a belépődíj, de akkor akadna olyan is, a ki még a pudli kutyáját is elhozná, az mög mán megest baj lönne. Tehát még egyszer megidézzük cimedet, hogy legyen ott minden pereputyostul, mert olyan dinom-dánom lesz, hogy nó! Azért hát punktum! Éljen a szüret! Székelyudvarhely, 1908. évi szeptember hó 14. A „Polgári Önképző-Egylet” mint hegybírószág.

— **Kinevezés.** A közoktatásügyi miniszter Szolár Mária okleveles tanítónőt a székelyzsombori állami elemi iskolához rendes tanítóné nevezte ki.

— **Dr. Nagy György meghívása.** A budapesti polgárság és a Kossuth ifjak társasága vasárnap este a „Saskör” helyiségében Kossuth Lajos születése napjának évfordulója alkalmából estélyt rendez, melyre díszszónokul a most Kolozsvárt tartózkodó Dr. Nagy György országgyűlési képviselőt hívták meg, a ki a meghívást elfogadta és szombatom este a hóstáti búneset esküdtzéki tárgyalásának befejezése után Budapestre utazik.

— **A székelykeresztúri vidéki unitárius lelkész** e hó 21-én délelőtt 9 órakor tartja rendes ülését a székelykeresztúri gimnázium helyiségében; az ülés egyik legfontosabb tárgya a tisztújítás: elnök, jegyző, al-elnök és pénztárnok választása lesz.

— **Az erdélyrészi turókereskedés** A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara jelentése szerint a múlt évben a turókereskedés határozott fejlődésnek indult. Két régi turógyár a baróti és nagybaconi mellett még két gyár létesült; az egyik Marosvásárhelyen, a másik Székelyudvar-

helyen betéti társaság alapon. A múlt év egyébiránt nem volt a legkedvezőbb; a tartós szárazság csökkentette a tehozamot. A gazdák is apasztották e miatt juhállományukat és ez ki fog hatni még a jövő évre is. A turó ára nagyban eladással 20 fillérrel emelkedett.

— **A községi közigazgatási tanfolyamok** igazgatóit, igazgatóhelyetteseit és előadóit az 1908—9 tanév tartására legközelebb nevezte ki a belügyminiszter. A kolozsvári községi közigazgatási tanfolyamnál igazgatónak Dóza Endre alispán, igazgatóhelyettesnek Csizsár Gyula vármegyei főjegyző, a marosvásárhelyi tanfolyamnál igazgatónak Dr. Láni Oszkár vármegyei helyettes titkári főügyész, igazgatóhelyettesnek Hofbauer Aurél városi tanácsos nevezetett ki.

— **A székelykeresztúri unit. gimnáziumban** a beiratkozások szeptember 1—3 napjain történtek; beiratkozott 200 tanuló; az iskolai évet szeptember 4-én nyitották meg, Lőrinczi István szép imájával, majd Papp Mózes igazgató intézett az ifjúsághoz buzdító és lelkesítő beszédet.

Jó házból való fiúk szerelő tanoncoknak felvételnek.

Ganz-féle villamossági r.-t. irodája.

— **Elismert jó hazai gyártmány, Ó-Budai különlegesség** név alatt egy új fajta vászon kerül forgalomba, mely az Ó-Budai fehérítő és csinózó gyárban készült, s mely hivatva van jó minőségénél fogva a külföldről gyakran magyar név és gyártmány alatt becsempészett hasonló árukat kiszorítani. Jelen újdonság Székelyudvarhelyt kizárólag csak Barcsay Károly női és férfi divatruházában kapható.

— **ÜGYNÖKÖK** kik sorsjegyeknek részével foglalkozni óhajtanak, magas jutalék mellett felvételnek. Havonta 200—500 koronát jövedelmez. Valuta Bank részvénytársaság Budapest. Váci körút 48.

KÖZGAZDASÁG.

Az Első Székely Baromfitenyésztő Egyesület f. évi október hó 3-án (szombaton) reggeli 8 órától kezdődőleg a Varmegyei Gazdasági Egyesülettel kapcsolatosan és annak támogatásával a baromvásártéren — vásárral egybekötött — fajbaromfi kiállítást rendez.

Kiállítható mindenféle baromfi, de díjazva csak sárga és fehér orpington, emdeni lud és pekingi kacsa lesz. Azon állatok, melyeknek szárnya és farkából tollak lesznek kitépve a kiállításhoz kizártnak; ugyancsak a beteg állatok is. A kiállítandó állatok Sára Kálmán főreálisk. tanár, egyesületi titkárhoz mielőbb bejelentendők, hogy az egyesület elnöksége kellő számú kiállítási ketrecrel gondoskodhassék. A kiállítás teljesen díjmentes.

A Temesvármegyei Gazdasági Egyesület Temesváron október hó 10—12-ig és a Nyugat-magyarországi Földmívelők Gazdasági Egyesülete a Baromfitenyésztők országos Egyesületének támogatásával Sopronban október hó 25—27-ig rendez országos jellegű baromfi-kiállítást. Mindkettőre a bejelentések Sára Kálmán titkárhoz intézendők; bejelenthető az ár megjelölésével mindenféle fajbaromfi.

Kiadja: Betegh Pál villam-motoros könyv- és újságkiadó intézete.

Vérszegénység

ellensúlyozásul tessék SCOTT-féle Emulsiót használni, a mely a **vért gazdagítja** és a test husát szilárdítja és egészségessé teszi.

A Scott-féle Emulsio

egyaránt hatásos fiatalnak és öregnek. A gyors javulás meglep és kielégít.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle mód-szer védjegyét a —halászt— kérjük figyelembe venni.

Próbálják meg

és meg fognak erről győződni, mint ahogy ezren és ezren győződtek meg róla az utolsó 32 év lefolyása alatt.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 fillér.

Kapható minden gyógyszerárban.

5418—1908. tkvi szám.

Árverési hirdetmény és feltételek.

Az oklándi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Jánosi Gyula székelyudvarhelyi ügyvéd végrehajtónak Baló Sándorné Nagy Terézia végrehajtást szenvedett elleni végrehajtásos ügyében a kérelem következtében a végrehajtásos árverés 14 korona per és 20 korona 25 fillér végrehajtási, valamint jelenlegi 20 korona és a még felmerülő költségeknek behajtása végett az 1881. évi 60. t. c. 144 § alapján és a 146. § 156. § értelmében a székelyudvarhelyi kir. törvényszéknek, oklándi kir. járásbíró, mint telekkönyvben foglalt ingatlanok egészében a C 1 alatti haszonélvezeti jog fentartásával A + 247 hrszám faház 248 hrsz. kert 804 korona, A + 378 hrsz. szántó 5 korona, A + 675 hrsz. szántó 10 korona, A + 828 hrsz. szántó 13 korona, A + 840—1 hrsz. szántó 6 korona, A + 962—2 hrsz. szántó 968—2 hrsz. szántó együtt 18 korona, A + 1030 hrsz. szántó 17 korona, A + 1067, 1068 hrsz. 1 korona, A + 1381 hrsz. szántó 1382 hrsz. szántó 16 korona, A + 13842 hrsz. szántó 2 korona, A + 14411 hrsz. szántó 3 korona, A + 14741 hrsz. szántó 5 korona, A + 16561 hrsz. szántó 6 korona, A + 1730 hrsz. szántó 10 korona, A + 1807. hrsz. szántó 2 K, A + 1860. hrsz. szántó 17 K, 2038. hrsz. szántó 14 K, A + 2253. hrsz. szántó 8 K, A + 22912. hrsz. szántó 9 K, A + 2362. hrsz. szántó 3 K, A + 25192. hrsz. szántó 5 K, A + 26902. hrsz. szántó 20 K, A + 2866 hrsz. kaszáló 30 K, A + 29042. hrsz. kaszáló 7 K, A + 32022. hrsz. kaszáló 15 K, A + 3415. hrsz. kaszáló 9 K, A + 35572. hrsz. kaszáló 12 K, A + 36331. hrsz. kaszáló 12 K, A + 38271. hrsz. kaszáló 14 K, A + 3913. hrsz. kaszáló 7 K, A + 39372. hrsz. szántó 3 K, A + 4056. hrsz. szántó 4 K, A + 40871. hrsz. szántó 5 K, A + 4132. hrsz. szántó 9 K, A + 4201. hrsz. szántó 4 K, A + 45911. hrsz. szántó 8 K, A + 46512. hrsz. szántó 3 K, 4827b. hrsz. szántó 14 K, A + 39061. hrsz. kaszáló 21 koronában ezennel megállapított kikialtási árban elrendeltetik.

Az árverés megtartására határnapul 1908. évi október hó 8. napjának délelőtti 9 órája Kisbácson községhezához tüzetik ki.

Ezen árverésen a körülírt ingatlanok a kikialtási áron alul is el fognak adani.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 százalékát készpénzben, vagy az 1881. évi 60. t. c. 42. §-ban jelzett arfolyamot számított és az 1881. évi november 1-én 3333. I. M. sz. alatt rendeletben jelölt óvadékképes napirban a kiküldött kezehez

letenni, vagy a 178. § értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt kiszolgáltatni.

Kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság.

Oklandon, 1908. évi augusztus 8. MATHÉ, kir. jbiró.

Korcsmahelyiség bérbeadás.

Alólírott község előljárósága közhírré teszi, hogy a község *új korcsmahelyisége*, mely hat szobából és a szükséges pince s mellékhelyiségek-ből áll, folyó évi szeptember 27-én d. u. 1 órakor a község házában 3 (három) évre haszonbérbe adatik. Kikialtási ár 500 K. Feltételek alólírott-nál megtekinthetők.

Farkaslaka, 1908. szeptember 14. Orbán Gábor főbíró.

Használt, de jó karban levő

KERÉKPÁROK

nalam leszállított áron kaphatók és új kerékpárokat is, bármily gyártmányt rendelék. Mindenféle kerékpár alkatrészt raktáron tartok. **KELEMEN LAJOS.** épület- és mulakatos Székelyudvarhelyt, Petőfi-utca 20. sz.

FOGORVOS PERL JÓZSEF

American dentist Székelyudvarhelyre megérkezett.

Lakása: Budapest Szálloda 2. sz.

Rendel. délelőtt 9—12 óráig és délután 2—5 óráig.

Tartózkodási idő 8—10 nap.

Eladó beltelek.

Székelyudvarhelyt Deák-tér 16. sz. alatt levő emeletes köház, forgalmas üzlethelyiséggel eladó. Értekezhetni Dr Kovács Jenő ügyvéddel.

1241—908. kmhp. sz.

Meghívás.

A székelyudvarhelyi kerületi munkásbiztosító pénztár közgyűlési kiküldött tagjait 1908. évi szeptember hó 27-én d. u. 2 órakor Székelyudvarhelyt, a város tanácskozási termében tartandó

rendkívüli közgyűlésbe

ezennel van szerencsénk meghívni oly megjegyzéssel, hogy felsőbb hatósági intézkedés folytán a közgyűlés határidőhöz léven kötvé, a megjelentek számára való tekintet nélkül határozni fog.

A közgyűlés egyetlen tárgya az új alapszabályok tárgyalása és elfogadása lesz.

Tekintettel a nagyfontosságu és a pénztár jövőjére befolyással bíró kérdésre, a kiküldött urak minél tömegesebb megjelenését kérjük.

Székelyudvarhelyt, 1908. szept. 19. A kerületi munkásbiztosító pénztár igazgatósága nevében:

BETEGH PÁL, igazgató-elnök.

Egy 5 szobás lakás,

konyha, kamara és más mellékhelyiségekkel, nagy gyümölcsös és árnyas verandával a Király-utca 28. sz. alatt azonnal kiadó. Bővebbet Zillmann vm. árvaszéki kiadó urnál vármegyeház.

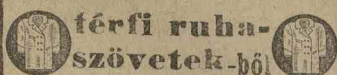
BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Papp István

férfi szabó-mester Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 6. sz. alatt az őszi és téli idényre hazai és külföldi elsőrendű

férfi ruha-szövetek-ből dus választéku raktárt rendezett be. — Valódi finom trikó-, Loden-, télikabát-, fekete és kék scheviot-, valamint kamarn stb. szövetek állanak a n. é. közönség rendelkezésére.

Sikkes szabás, jó munka, szolid ár és pontos kiszolgálás!

Csemegeszlő,

csakis elsőrendű nemas fajok, — poskosaranként 2-30 K, 100 kg. vételnél 40 K. Csemege alma és körte postakosaranként 2-40 K, 100 kg. 24 koronától feljebb. — Görög és sárga dinnye 100 kg. 10 K, turkesztán és ananász 32 K, postakosoranként 2-40 K. — Paradicsom, töltött zöld paprika és fejeskáposzta postakosár 2 K. Vasúti rendelést csakis előleges beküldéssel szállít.

Szabó 176. gyümölcskivi-tele Csongrád.

Udvarhelyvármegye Székelyudvarhelyi járás főszolgabírája.

313—908. szb. szám.

Pályázati hirdetmény.

Az alsósófalvi és bögözi körjegyzői körbe egyenként évi ezer-ezer korona fizetéssel

segédjegyzői

állás rendszeresítettén, ezen állásokra pályázatot hirdetek.

A kik ezen állások valamelyikét elnyerni óhajtnak, az 1883 évi I. t.-c. 6., illetve az 1900. évi XX. t.-c. 3. §-ában előírt minősítéseket igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványokat folyó évi október 5-ig beadhatják.

Székelyudvarhelyt, 1908. szeptember hó 17-én.

Dr Demeter Lőrinc,

főszolgabíró.

Mindenki érdeke,

hogy cipőszükségletének beszerzése előtt dusan felszerelt

cipő-üzletemet

megtekintse, a mely Szántó Ferenc elismert szak-képzettségű üzletvezető közreműködése mellett

nagy forgalom és kevés haszon

elvekkel bármily kényes igényeket is kielégíteni képes.

Megrendeléseket megfelelő személyzetemmel a

leggyorsabban és pontosan, teljes felelősség mellett

elintézek.

A mélyen tisztelt közönség legjobb kiszolgálására

töreksem s éppen ezért számos látogatást kérve, vagyok

teljes tisztelettel:

Zengliczky Károly

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 1. szám.